

**Tiedettä
nuorten
kielellä**
– Pikaopas tutkijalle

Toim. Venla Hakala ja Heta Mulari

Miksi nuorille suunnattu tiedeviestintä on tärkeää?

Nuorilla on oikeus saada tietoa ymmärrettävällä ja nuoria puhuttelevalla kielellä.¹ Tämä koskee myös tutkimustietoa. Lisäksi nuorilla on oikeus ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa siihen, miten heitä koskevista tutkimuksista viestitään.

Tutkimuksesta voi viestiä nuorille monin tavoin, kuten kirjoittamalla ikätasoisia tiivistelmiä, vierailemalla kouluissa, tuottamalla visuaalisia esityksiä, osallistumalla podcasteihin tai tekemällä videoita sosiaaliseen mediaan.

Tässä pikaoppaassa tarjoamme vinkkejä, joiden avulla kuka tahansa tutkija voi viestiä tekemästään tutkimuksesta suoraan nuorille itselleen!

Kenelle pikaopas on tarkoitettu?

Pikaopas on tarkoitettu yhteiskunta- ja ihmistieteiden tutkijoille, jotka haluavat viestiä tutkimuksestaan 13–18-vuotiaille nuorille. Se toimii muistilistana, joka helpottaa nuorille suunnatun tiedeviestinnän suunnittelua ja toteutusta. Oppaan vinkit perustuvat tutkijoiden kokemuksiin sekä ACElife-tutkimushankkeen² aikana tehtyihin nuorten haastatteluihin, joissa selvitettiin heidän näkemyksiään vaikuttavasta viestinnästä. Oppaassa esitetyt lainaukset ovat sitaatteja nuorten haastatteluista. Pikaoppaan innoittajana toimi Terre des Hommes Netherlands -järjestön tiedeviestintää koskeva opas.³

Nuorille suunnatun viestin laatiminen vaatii kohderyhmän huomioimista, ja paras lopputulos syntyy, kun nuoret osallistuvat viestinnän suunnitteluun. Aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. **Tämä opas keskittyy matalan kynnyksen keinoihin viestiä valmiista tutkimuksesta nuorille.** Uskomme, että pienilläkin teoilla voidaan rakentaa siltoja tutkimuksen ja nuorten arjen välille.

Erilaisia nuorille suunnatun viestinnän muotoja

- Tiivistelmä, pidempi teksti (esim. blogiteksti), tietokirja
- Infolehtinen, flyeri, juliste
- Infografiikat
- Kuvapostaus sosiaaliseen mediaan, kuvakaruselli (esim. Instagram, TikTok, Pinterest)
- Lyhytvideo (esim. Instagram reels, TikTok), pitkä video (esim. Youtube), dokumentti, podcast
- Luento, esitelmä tai vierailu (esim. kouluvierailu)
- Animaatio, sarjakuva
- Interaktiiviset tehtävät (esim. visailut, pelit, työpajat)

¹ Ks. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12. artikla.

² Tutkimushankkeen nettisivut: www.ancelife.fi

³ Terre des Hommes Netherlands: [Writing Child-friendly Versions of Research and Evaluation Reports](#)

Pidä mielessä kohderyhmä ja eettiset näkökulmat

Tutkija osallistuu väistämättä nuoriin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tämän vuoksi sekä kohderyhmän että eettisten näkökulmien miettiminen on erottamaton osa tiedeviestintää. Nuoret ovat tietoisia heihin kohdistuvasta mediapuheesta ja toivovat viestintää, joka haastaa huolipuhetta ja mediapaniikkeja.

Nuorilla on oikeus saada heitä koskevaa tutkimustietoa eettisesti, ymmärrettävästi ja puhuttelevasti. Nuoriystävällisen version laatiminen tutkimustuloksista on arvokasta yhteiskunnallista vaikuttamista, joka auttaa nuoria ymmärtämään yhteiskuntaa ja voi rohkaista heitä ilmaisemaan mielipiteensä ja vaikuttamaan.

Nuorille suunnatussa viestinnässä pätevät yleiset viestinnän periaatteet, mutta erityisesti kohderyhmän tunteminen sekä viestinnän eettisyys korostuvat. Viesti kannattaa räätälöidä nuorten tarpeiden, ikätason ja mediankäyttötapojen mukaan, jolloin se on saavutettava ja kiinnostava. Mieti, mikä tutkimuksesi havainnoista olisi erityisen kiinnostava nuorten näkökulmasta. Nuorille suuntaamaasi viestintää voi hyödyntää myös laajemmin; selkeä ja hyvin rakennettu viestintä on kiinnostavaa myös aikuisille.

Ikätasoisuuden huomioiminen tarkoittaa myös aiheen rajaamista niin, ettei viestinnästä koidu nuorille haittaa. Tämä on tärkeää etenkin vaikeista aiheista, kuten väkivallasta viestittäessä. Vaikeistakin aiheista saa ja pitää viestiä, mutta viestin sävyn tulee olla tarkkaan harkittu ja korostaa mahdollisuuksien mukaan toivoa sekä muutoksen mahdollisuutta. Nuoret arvostavat vaikeiden aiheiden asiallista, suoraa ja empaattista käsittelyä sekä tutkijan aitoa halua vaikuttaa.

”Et saa uskon et te [tutkijat] ette tee sitä vaan koska se on teidän työ vaan et oikeesti haluu muuttaa jotain.”

Kun tiedät, mitä haluat nuorille viestiä, pohdi viestin muotoa, viestintäkanavaa ja ilmaisua. Voit myös miettiä, millainen itse olet viestijänä ja millainen ilmaisu on sinulle luontevaa. Oman osaamisalueen ja vahvuuksien tunnistaminen on hyödyllistä, mutta välillä on myös hyvä poistua mukavuusalueeltaan ja testata uusia ilmaisumuotoja matalalla kynnyksellä!

Sosiaalinen media, erityisesti TikTok, on tällä hetkellä suomalaisten nuorten tärkein uutislähde.⁴ Somea ei siis kannata sulkea ulos tiedeviestinnästä. Julkisissa keskusteluissa someen liittyy paljon huolipuhetta esimerkiksi valeutisista, propagandasta, vihapuheesta ja addiktoivuudesta. Vaikka nämä näkökulmat ovat tärkeitä, huomioimme kuitenkin liian harvoin nuorten omia toiveita ja mediankäyttötapoja. Nuoret itse toivovat, että keskustelua sosiaalisesta mediasta käytäisiin moninäkökulmaisesti sekä nuorten ajatuksia kuunnellen ja kunnioittaen.

**”Must jotenkin tuntuu, et vanhempi
sukupolvi pitää meitä jotenkin
tosi silleen tyhmänä, et me muka
lähettäis kaikkiin tosi tyhmiin
TikTok-haasteisiin.”**

Sosiaalisen median alustat toimivat huomiotalouden logiikan mukaan suosien esimerkiksi provokatiivisia ja harhaanjohtavia klikkiotsikoita sekä valeutisia. Osallistumalla keskusteluun sosiaalisessa mediassa tutkijoilla on mahdollisuus haastaa virheellistä ja harhaanjohtavaa viestintää tuottamalla tutkimuserustaista ja luotettavaa tietoa. Tällä voi parhaimmillaan olla nuorille iso merkitys ymmärryksen ja medialukutaidon lisääjänä.

⁴ Nuoret ja uutismediasuhde -tutkimus 2025.

”Se on jotenkin hirveen avuliasta, et näkee sisältöä, mikä on objektiivisesti niinku tiede sanoo, että tämä on totta. Ni se voi auttaa monia ymmärtämään sen asian ja käsittelemään vähän.”

Nuoret vastaanottavat tutkimustietoa mieluiten somessa ja koulussa

Yli 80 % suomalaisista 16-24-vuotiaista nuorista käyttää sosiaalista mediaa. Sosiaalinen media onkin ilmainen ja oikein käytettynä tehokas tapa tavoittaa nuoria ympäri Suomea tai maailmaa. Sosiaalinen media tarjoaa nuorelle toimijuutta viestinnän vastaanottajana, sillä nuori päättää itse mitä sisältöä hän tarkastelee ja kuinka kauan.

”Sillä saa tosi moniin nuoriin yhteyden, kun varmaan kaikki nuoret käyttää TikTokia”

Koulu tarjoaa valmiin, nuorille ja tutkijoille tutun ympäristön viestinnälle. Erityisesti peruskoulu kokoaa nuoria erilaisista taustoista ja elämäntilanteista ja mahdollistaa tutkijan ja nuorten vuorovaikutuksen kasvokkain. Parhaimmillaan kouluissa tehtävä tiedeviestintä onkin vastavuoroista ja interaktiivista tekemistä – ei pelkkää luennointia.

”Ne on mun mielestä mielenkiintosa jos joku tulee kouluun puhumaan ja kertomaan. Siinä tilanteessa on ainaki nuoret paikalla”

Konkreettisia vinkkejä ja työkaluja nuorille suunnattuun tiedeviestintään

1. Keskity nuorten kannalta merkittävimpiin tuloksiin

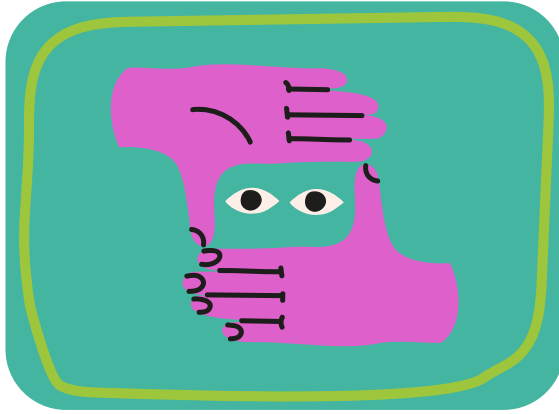
- Tiivistä tutkimuksen ydin muutamaan lauseeseen: mitä, miksi ja miten tutkittiin? Mitä tutkimuksessa selvisi?
- Tue viestiä esimerkeillä tai tarinallistamisella.
- Voit hyödyntää tekstin muokkauksessa tekoälyä (esim. ”Kirjoita tutkimuksen tiivistelmä uudelleen niin, että se on helposti ymmärrettävissä 13–18-vuotiaille nuorille” tai ”Kirjoita tiivistelmän pohjalta käsikirjoitus noin minuutin mittaiseen somevideoon, joka on suunnattu 13–18-vuotiaille nuorille”).

2. Valitse sopivat viestintäkanavat ja formaatit

- Mene sinne, missä nuoret jo ovat – älä odota, että he tulevat luoksesi! Nuoria tavoittaa parhaiten kouluissa ja sosiaalisessa mediassa.
- Tutkimuksesta voi viestiä esimerkiksi tekstin, kuvien, videoiden tai äänen muodossa. Voit myös toistaa viestiä eri formaateissa.
- Liitä lyhyisiin sisältöihin linkki, QR-koodi tai muu viite lisätietoon, kuten alkuperäiseen tutkimukseen tai raporttiin.

3. Muotoile kieli ymmärrettäväksi

- Mieti, minkä ikäisiä nuoria haluat tavoittaa. Jos kohderyhmäsi ikähaitari on laaja, käytä kieltä, joka on ymmärrettävää myös nuorimmille.
- Käytä ytimekästä kieltä. Suosi lyhyitä virkeitä.
- Selitä auki vaikeat mutta välttämättömät sanat ja käsitteet. Tarvittaessa lisää sanasto.
- Huomioi tutkimuksesi kohderyhmän mahdolliset erityistarpeet. Tarvittaessa käytä selkokieltä tai julkaise useilla kielillä.

4. Hyödynnä visuaalisuutta ja selkeää rakennetta

Teksti ja kuva:

- Elävöitä tekstiä kuvilla, kaavioilla ja väreillä, jotka houkuttelevat lukemaan ja katsomaan.
- Pilko teksti pieniin osiin: käytä väliotsikoita, tekstilaatikoita ja luettelomerkkejä.
- Käytä selkeää fonttia ja riittävää fonttikokoa (vähintään 12).
- Hyödynnä rohkeasti erilaisia pohjia ja malleja (esim. Canva, PowerPoint)

Video:

- Videolla tulee olla selkeä alku, keskikohta ja loppu.
- Yhdistä kuvaa, ääntä ja tekstiä – tämä tukee viestin ymmärtämistä ja tavoittaa erilaisia nuoria.
- Kokeile myös erilaisia audioelementtejä (esim. taustaselostusta, musiikkia, äänitehosteita).
- Erityisesti lyhytvideoissa ensimmäinen sekunti on tärkein. Panosta siihen.

5. Kiinnitä huomiota puhetapaan ja sävyyn

- Mieti, millaista kuvaa viestisi välittää nuorista. Älä kauhistele, stereotyyppisiä tai puhu nuorista alentavaan sävyyn.
- Ole asiallinen ja empaattinen, kun viestit vaikeista aiheista. Keskity faktoihin ja korosta toivoa sekä muutoksen mahdollisuutta.
- Jos viestit sosiaalisessa mediassa, seuraa myös kommenttikenttää. Vastaa ja reagoi kommentteihin ja varaudu moderoimaan keskustelua.

6. Pyydä palautetta ja tee tarvittaessa muutoksia

- Voit pyytää palautetta ja muutosehdotuksia viestinnästäsi esimerkiksi tutkimukseesi osallistuneilta tai lähipiirisi nuorilta. Myös nuorten kanssa työskentelevillä sidosryhmillä voi olla arvokkaita vinkkejä viestintään.
- Jos viestit sosiaalisessa mediassa, voivat katselukerrat, tykkäykset ja kommentit toimia vinkkinä siitä, kuinka viestisi on vastaanotettu.

7. Jaa tietoa laajasti

- Hyväkin viestintä on merkityksetöntä, jos kukaan ei sitä näe. Jaa tuotostasi siitä mahdollisesti kiinnostuneille nuorille.
- Muista viestiä tuloksista myös tutkimukseesi osallistuneille nuorille.

Tutkija - nuori -sanasto

Konsultoida ➤ kysyä, jutella

Analysoida ➤ tutkia, selvittää tarkemmin

Implementoida ➤ ottaa käyttöön

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuorten kokemuksia koulukiusaamisesta. ➤ Tutkimuksessa haluttiin tietää, mitä nuoret ajattelevat koulukiusaamisesta.

Tulokset viittaavat siihen, että... ➤ Tuloksista voi päätellä, että...

Tutkimus osoittaa, että nuorten osallisuus lisää hyvinvointia. ➤ Tutkimuksen mukaan nuorten mukanaolo saa heidät voimaan paremmin.

Älä pelkää videokuvaa!

Lyhytvideomuoto on nuorille somesta tuttu ja arkipäiväinen. Siksi se on nuorille myös luonteva tapa vastaanottaa tutkimustietoa. Esimerkiksi TikTok perustuu pääosin lyhytvideomuotoon. Vaikka tutkimuksesta kertovan lyhytvideon kuvaaminen voi tuntua jännittävältä, kannattaa sille silti antaa mahdollisuus.

1. Tiiviys on valttia

Valitse yksi selkeä viesti per video.
Hyvä kesto lyhytvideolle on 15–60 sekuntia.

2. Ole oma itsesi

Sinun ei tarvitse esittää nuorekasta somevaikuttajaa. Nuoret arvostavat asiantuntijaa, joka puhuu rennosti omalla tyyllillään.

3. Lyhytvideoita on monenlaisia

Jos et halua esiintyä videolla, voit käyttää kuvitusta, animaatiota, tekstityksiä tai taustaselostusta. Tyyli voi olla visuaalinen, selittävä tai tarinallinen.

4. Pelkkä älypuhelin tai tietokone riittää

Et tarvitse studiota tai editointiohjelmia. Netistä löytyy ohjevideoita, joiden avulla pääset alkuun.

5. Ohjaa kiinnostunut katsoja pidempään sisältöön

Liitä mukaan linkki tai viite alkuperäiseen tutkimusartikkeliin, tutkimushankkeen nettisivuille, pidempään videoon tai podcastiin aiheesta.

Esimerkki tieteellisen artikkelin perusteella nuorille kirjoitetusta tiivistelmästä

Millaisista asioista lapset ovat huolissaan?

Linkki: <https://doi.org/10.30668/janus.146030>

Tutkijat: Hakala, V., Laajasalo, T., Stenvall, E., Mielityinen, L., & Ellonen, N.

Julkaisu ja artikkelin nimi: Lasten huolet ja avun tarpeet tukea tarjoavassa chat-palvelussa. Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti, 33(2), 169–190.

Mistä tutkimuksessa on kyse?

Tutkijat halusivat selvittää, mistä asioista nuoret puhuvat **Apuu-chatissa**, joka on nettipalvelu, jossa voi jutella luottamuksellisesti aikuisen kanssa, kun jokin huolettaa.

Mitä aineistoa käytettiin?

Tutkimuksessa käytiin läpi **yli 40 000 keskustelua** vuosilta 2021–2023. Tutkijat eivät lukeneet chat-keskusteluita, vaan chatin työntekijöiden keskusteluissa käyttämiä lomakkeita. Lomakkeissa kerrottiin esimerkiksi mistä teemoista chatissa oli keskusteltu, millaista apua lapselle oli tarjottu ja kuinka keskustelu oli muuten sujunut.

Mistä lapset puhuvat chatissa?

Lapset puhuvat monista eri asioista, kuten

- Mielialasta ja jaksamisesta
- Kaveri- ja ihmissuhteista
- Perheestä ja kodin tilanteista

Osa huolista on tavallisia ja liittyvät lapsen kasvuun.

Mutta chatissa puhutaan myös vakavista asioista, kuten

- Mielenterveysongelmat
- Itsetuhoiset ajatukset
- Väkivalta

Miten chat auttaa?

Yleensä chatissa riittää, että aikuinen kuuntelee lapsen huolia. Chatin työntekijä voi myös **rohkaista lasta kertomaan huolistaan esimerkiksi kaverille tai tutulle aikuiselle**. Työntekijä voi myös **kertoa lapselle tämän oikeuksista ja erilaisista palveluista**, joista voisi olla lapselle hyötyä.

Joskus lapset kertoivat chatissa vakavista vaaroista ja tilanteista, jolloin chatin työntekijä ottaa yhteyttä esimerkiksi hätänumeroon tai sosiaalityöntekijään. Näin kävi noin **3 % keskusteluista**.

Miksi tukea tarjoava chat-palvelu on tärkeä?

Chat auttaa erityisesti lapsia, jotka

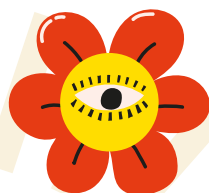
- Eivät halua tai pysty puhumaan huolistaan tutuille aikuisille
- Eivät koe huoliaan tarpeeksi isoiksi virallista apua varten
- Ovat vaikeasti tavoitettavissa perinteisillä tavoilla

Tiekartta nuorille suunnattuun tiedeviestintään

Tiivistä tutkimus ymmärrettävästi

Kerro lyhyesti, mitä, miksi ja miten tutkittiin, sekä mitä tutkimuksessa selvisi. Keskity nuorten kannalta kiinnostavimpiin asioihin ja käytä selkeää, yksinkertaista kieltä.

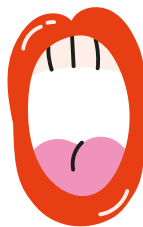
Tunne yleisösi

Mieti, minkä ikäisiä nuoria haluat tavoittaa ja valitse kieli, tyyli ja kanavat sen mukaan. Huomioi saavutettavuus ja tavoittelemasi yleisön erityistarpeet.

Valitse sopiva muoto ja kanava

Voit viestiä tekstillä, kuvilla, videolla tai äänellä – tai yhdistää näitä. Jaa sisältöä siellä, missä nuoret jo ovat, kuten somessa tai kouluissa.

Testaa, kehitä ja jaa

Pyydä palautetta nuorilta tai nuorten kanssa työskenteleviltä ja tee tarvittaessa muutoksia. Jaa tuotostasi laajasti nuorten suosimilla alustoilla.